

LOONWIJZER

Het Loonwijzer-project bestaat uit een website www.loonwijzer.nl met een salarischek voor de lonen van ruim 160 beroepen toegespitst op de situatie van de bezoeker, beschrijvingen van beroepen, een doorlopende enquête en nog veel andere informatie. De auteurs zijn betrokken bij de analyse van de enquête. In de Loonwijzer-enquête zijn jongeren en vrouwen wat oververtegenwoordigd, maar de gegevens zijn gewogen zodat ze een betere afspiegeling vormen van de Nederlandse beroepsbevolking.

LAGE LONEN IN EU

De Loonwijzer-website is inmiddels in de lucht in tien EU-landen en overal vullen groeiende aantallen bezoekers de enquête naar werk en lonen in. Dat maakt het mogelijk om steeds meer informatie internationaal te vergelijken. Een belangrijk onderwerp dat zich hiervoor leent is de omvang van de groep werknemers met een laag loon. De internationale maatstaf hiervoor is dat iemand *low-paid* is wanneer hij of zij minder dan tweederde van het mediane bruto-uurloon verdient. Het mediane loon is niet hetzelfde als het gemiddelde loon: het is het middelste van een totaal aantal waarnemingen. Zijn bijvoorbeeld de lonen van negen mensen in opklimmende rangorde bekend, dan is de mediaan het loon van nummer vijf (ook als het gemiddelde bij nummer vier ligt). We kunnen uit de officiële nationale statistieken voor 2005 de mediane uurlonen halen en dus de drempel van tweederde uurloon berekenen voor zes EU-landen: België (in de grafiek BE), Finland (FI), Duitsland (GE), Nederland (NL), Polen (PL) en Engeland (UK). Door de gevonden zes bedragen op de cijfers uit de Loonwijzer los te laten, kunnen we berekenen wat het aandeel van de lagelonenverdieners is.

Volgens de Loonwijzer-informatie loopt het aandeel van degenen met een laag (uur)loon in de zes landen flink uiteen. Het betreft maar liefst 27% van de Poolse werknemers, terwijl ook het aandeel in Nederland (23%) relatief hoog is. België (18%) en Engeland

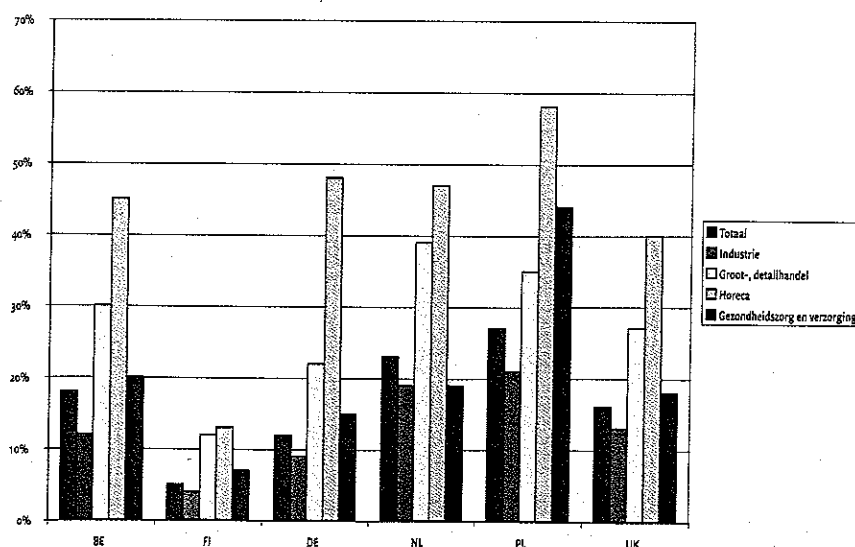
(16%) vormen de middenmoot, terwijl het aandeel laag is in Duitsland (12%) en vooral in Finland (5%).

Wel is in alle zes landen het percentage lageloners veel hoger onder vrouwen dan onder mannen: gemiddeld bijna het dubbele. Het meest ongunstig zijn de verhoudingen voor vrouwen in ons land (31% van de vrouwen vallen onder de maatstaf voor laag loon tegen 16% van de mannen) en in België (26% bij vrouwen, 12% bij mannen). Verder is het opmerkelijk dat het percentage oploopt naarmate de werkweek langer is: in vijf van de zes landen is het percentage lageloners het hoogst onder degenen die gewoonlijk langer dan 48 uur per week werken. Onder die laatste groep blijkt in Nederland dat percentage zelfs 32. Alleen in Polen is het aandeel lageloners het hoogst onder degenen met een werkweek van 40-48 uur.

Tenslotte vergelijken we de aandelen van de lageloners per bedrijfstak in de zes landen. We hebben dertien bedrijfstakken bekeken.

Over de landen tezamen zijn de aandelen laagbetaalde werknemers het grootst in de horeca, gevolgd door de landbouw, groot- en detailhandel, en gezondheidszorg en verzorging. We hebben cijfers voor de groot- en detailhandel, de horeca en de gezondheidszorg vergeleken met het gemiddelde per land en met de cijfers voor de industrie: zie de grafiek. Het aandeel lagelonen in de industrie ligt in alle zes landen onder het gemiddelde. Overal ligt de groot- en detailhandel duidelijk boven het gemiddelde, in Nederland bijvoorbeeld op 39% tegen 23% gemiddeld. Dit geldt nog sterker voor de horeca, met in Nederland 47% lageloners en in Polen zelfs 58%. Voor de gezondheidszorg daarentegen verschilt de situatie per land nogal: van ver boven het landelijk gemiddelde in Polen tot onder het gemiddelde en gelijk met de industrie (19%) in Nederland, en iets boven het gemiddelde in de vier andere landen.

Grafiek: Aandeel lage lonen (onder 2/3 drempel) in 6 EU-landen per sector, alleen volwassenen van 21 jaar en ouder. Ongewogen data WageIndicator 2005.

Kea Tijdens is onderzoekscoördinator bij AIAS, Universiteit van Amsterdam. Maarten van Klaveren is senior onderzoeker/consultant bij STZ advies & onderzoek, Eindhoven